



COVID 19 DEĞERLENDİRME KRİTERLERİ

KARAYOLU, DEMİRYOLU ve DENİZYOLU YOLCU TAŞIMACILIĞI



UDDER ve SİSDER

İş birliği ile Pandemi COVID 19'a özel uygulamalara yönelik alınan önlemlerin bağımsız bir denetleme kuruluşu tarafından değerlendirilmesi amacı ile hazırlanmıştır

ENFEKSİYON ÖNLEME • HİJYEN • KONTROL



ÖNSÖZ

Covid-19 virüsü 2019 yılının son günlerinde önce Çin'de ortaya çıkıp bir salgın halinde tüm ülkeye yayılmış ve kısa sürede sırasıyla Avrupa ve diğer coğrafyalarda da görülmüş ve yayıldığı tüm ülkelerde hükümetleri kısa süre içinde ülke genelinde sıkı önlemler almaya mecbur bırakmıştır. Türkiye'de ilk vaka Mart 2020'de kaydedilmiş olup, Asya ve Avrupa ülkelerinde olduğu gibi ülkemizde de hükümet tarafından fasılalar halinde bir dizi önlemler alınmasını zorunlu kılmıştır.

Bulaşıcılığının çok hızlı olması nedeni ile kamu ve özel sektör kuruluşları gibi tüm kurum ve işyerlerinde faaliyetler durdurularak, sokağa çıkma yasaklarına veya kontrollü dolaşıma varan uygulamalar devreye alınmak durumunda kalmıştır.

Uygunluk Değerlendirme Kuruluşları Derneği-UDDER ve Sistem Belgelendirme Kuruluşları Derneği- SİSDER iş birliği ile hazırlanan bu rehberin amacı **Karayolu, Demiryolu ve Denizyolu yolcu taşımacılığı yapan** tüm kuruluşların Covid-19 salgın dönemi içinde faaliyetlerini bu rehberde ki güvenli şartları oluşturarak gerçekleştirdiklerinin **yetkili kuruluşlar** tarafından değerlendirilmesi ve sertifikalandırılması için dayanak oluşturmaktır.

UDDER

Uygunluk Değerlendirmesi Derneği, T.C. Ekonomi Bakanlığı önderliğinde, kalite altyapısının önemli unsurlarından biri olan uygunluk değerlendirme alanında ilgili kamu ve özel sektör kuruluşları ile diğer sivil toplum kuruluşlarının desteğini alarak, sorumluluk üstlenen tarafları bir araya getiren, ülkemizde yapılandırılmış bir sivil toplum kuruluşudur.

SİSDER

Türk Akreditasyon Kurumu tarafından Akredite edilerek uluslararası karşılıklı tanıma anlaşması çerçevesinde tüm dünyada denetim ve belgelendirme yetkisi olan Sertifikasyon Kuruluşlarının oluşturduğu bir sivil toplum kuruluşudur.

YETKİLİ KURULUŞ

UDDER veya SİSDER üyesi olup, Türkak veya Uluslararası bir akreditasyon kuruluşu tarafından Akredite edilen kuruluşlardır.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	1
İÇİNDEKİLER.....	2
Kaynaklar ve Dayanak	3
Zorunlu Uygulamalar (Süreç Yönetimi, Standartların Belirlenmesi, Protokollerin Hazırlanması) ..	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
Personel Servisleri.....	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
Giriş / Çıkış Danışma	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
Asansörler	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
Tuvaletler / Lavabolar / Soyunma Odaları	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
Çalışma Alanları / Ofisler / Toplantı Salonları / Dinlenme Alanları.....	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
Yemekhane - Cafe.....	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
Atık Yönetimi.....	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
Şubeler	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
Şube Kargo Araçları ve Personelleri.....	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
RAPOR	10

Kaynaklar ve Dayanak

1. Türkiye Cumhuriyeti Bakanlığı Bilimsel Danışma Kurulu Çalışması “COVID-19 Salgın Yönetimi ve Çalışma Rehberi”
2. Türkiye Cumhuriyeti Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından yayınlanan “Yeni Koronavirüs Salgını İle Mücadele Kapsamında İş Sağlığı Ve Güvenliği Yönünden Sıkça Sorulan Sorular ve Cevapları”
3. Türkiye Cumhuriyeti Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından yayınlanan “Yeni Koronavirüs Salgını Kapsamında İş Sağlığı ve Güvenliği Profesyonellerinin İşyerlerinde Aldıracağı Tedbirler” ile ilgili Genelge

Alınması Gereken Genel Önlemler

SIRA NO	SORULAR	EVET	HAYIR	AÇIKLAMA
1	Araç içine COVID-19 ile ilgili uyulması gereken kurallar görünür bir şekilde asılmalı ve aracı kullananlar ve yolcuların bu kurallara uyması sağlanmalıdır. Terminaller ve araçlarda COVID-19 ile ilgili önlemlere ait anonslar yapılmalıdır.			
2	Araçlarda giriş kapısının yanına el antiseptiği konulmalıdır.			
3	Çalışan personelin COVID-19'un bulaşma yolları ve korunma önlemleri hususunda bilgilendirilmesi sağlanmalıdır. Personeller ile kaygıları, korkuları ve duyguları hakkında konuşulmalı ve personeller rahatlatılmalıdır.			
4	Bilet satış ofislerinde, yazıhanelerde, yönetimde çalışan personellerle eğer mümkünse yüz yüze toplantılar veya etkinlikler sınırlandırılmalı yerlerine telekonferanslar veya çevirim içi etkinlikler konulmalı, yüz yüze toplantılar veya etkinlikler yapılacaksa da daha az sayıda kişinin katılımı sağlanmalıdır.			
5	Terminaller, metro istasyonları, limanlar vb alanlardaki kafe ve restoranlarda T.C. Sağlık Bakanlığının "COVID-19 kapsamında kafe ve restoranlarda alınacaklar önlemler" rehberinde bulunan kurallara uyulmalıdır			
6	Bu araçlara binmeden görünür bir yere asılmış olan, içeride uyulması beklenen kuralları açıklayan bilgilendirme okunmalı ve belirtilen kurallara uyulmalıdır. Bu bilgilendirme içerisinde ateş, öksürük, burun akıntısı, solunum sıkıntısı gibi belirtileri ile COVID-19 teması olan ve COVID-19 tanısı alan personel ve yolcuların binmemeleri uyarısı yer almalıdır.			
7	Araçlara biniş, iniş ve yolculuk süresince maske kullanımı sağlanmalıdır.			
8	Yolculuk süresince ateş, öksürük, burun akıntısı, solunum sıkıntısı belirtileri gelişen çalışanlar diğer personelden ve varsa yolculardan ayrı bir bölümde izolasyona alınmalı ve tıbbi maske takılarak COVID-19 yönünden değerlendirilmek üzere sağlık kurumuna yönlendirilmelidir.			
9	COVID-19 şikayetleri olan, tanısı ve tedavisi tamamlanan veya teması olan çalışanlar Sağlık Bakanlığı COVID-19 Rehberindeki kurallara göre yönetilmelidir.			
10	Seyahatten dönüşte COVID-19 belirtileri açısından kendilerini takip etmeli ve bu süreçte herhangi bir belirti çıktığında Sağlık Bakanlığı Rehberleri takip edilmelidir.			

Ortam Düzenlenmesi, Temizlenmesi, Dezenfeksiyonu, Havalandırılması ile İlgili Önlemler

SIRA NO	SORULAR	EVET	HAYIR	AÇIKLAMA
1	Tüm araçlarda şüpheli COVID-19 vakaları için koltuk ayırılmalıdır. Örn. Uzun mesafeye gidecek yolcu otobüslerinde en arka sıra, trenlerde orta vagona arka iki sıra (veya kapalı olan yemek vagonları bu amaçla kullanılabilir) vb			
2	Bu araçlarda her gün düzenli olarak temizlik yapılmalıdır. Sık kullanılan alan ve malzemeler daha sık temizlenmelidir. Araçların temizliği yolcu kullanımlarından sonra, diğer yolculara hizmet vermeden önce, sefer aralarında uygun şekilde yapılmalıdır			
3	Temizlikte özellikle sık dokunulan yüzeylerin (merdiven tırabzanları, korkuluk, kapı kolları, masa yüzeyleri, tutunma yerleri vb.) temizliğine dikkat edilmelidir.			
4	Ulaşım araçları için üretici firmanın önerdiği deterjan ve dezenfektanlar var ise bunlar da temizlikte kullanılabilir.			
5	Eğer özel bir öneri yok ise bu amaçla, su ve deterjanla temizlik sonrası dezenfeksiyon için 1/100 sulandırılmış (5 litre suya 1/2 çay bardağı) çamaşır suyu (Sodyum hipoklorit Cas No: 7681-52-9) kullanılabilir. Klor bileşikleri yüzeylerde korozyon oluşturabilir. Dayanıklı yüzeyler için kullanılması önerilen bir dezenfektandır. Tuvalet dezenfeksiyonu için 1/10 sulandırılmış çamaşır suyu (Sodyum hipoklorit Cas No: 7681-52-9) kullanılmalıdır.			
6	Klor bileşiklerinin uygun olmadığı dijital aletler, telefon ve diğer cihaz yüzeyleri %70'lik alkolle silinerek dezenfeksiyon sağlanmalıdır.			
7	Temizlik bezleri kullanım alanına göre ayrılmalı ve her kullanım sonrası uygun şekilde temizlenmelidir. Yıkatabilen, tekrar kullanılan temizlik malzemelerinin 60 °C'de yıkanması önerilir.			
8	Temizlik yapan personelin tıbbi maske ve eldiven kullanması sağlanmalıdır. Temizlik sonrasında personel maske ve eldivenlerini çıkarıp çöp kutusuna atmalı, ellerini en az 20 saniye boyunca su ve sabunla yıkamalıdır.			
	Mola yerleri, istasyonlar, dinlenme tesisleri vb. yerlerdeki tuvaletlere ve araçta bulunan tuvaletlere el yıkama ve maske kullanımı ile ilgili afişler asılmalıdır. Tuvaletlere tek kullanımlık kâğıt havlu ve tuvalet kâğıdı konulmalıdır. Tuvalet ve lavabo girişlerinde el antiseptiği			

bulunmalıdır. Kapı kolları ile temas etmeden önce ve sonra el antiseptiği kullanılmalıdır. Tuvaletlerde sıvı sabun bulundurulmalı ve devamlılığı sağlanmalıdır.

**Antiseptik içeren sabuna gerek yoktur.*

Kusma, kanama vb. gibi durumlar nedeniyle yüzeylerin kan ya da vücut sıvısı ile kontaminasyonu durumunda eldiven takılarak kağıt havlu ile kirli yüzey temizlendikten sonra 1/10 sulandırılmış çamaşır suyu dökülerek 5 dakika beklenmelidir. Daha sonra kirlenen yüzey paspaslanmalıdır. Kullanılan eldiven, kağıt havlu veya bezler çift poşetlenerek atık kutusuna atılmalıdır. Çamaşır suyundan etkilenebilecek yüzeylerde eldiven takılarak kağıt havlu ile kirli yüzey temizlendikten sonra %70'lik alkol dökülüp en az 1 dakika kuruması beklendikten sonra rutin temizlik yapılmalıdır.

Mümkünse seyahat sürecinde de araçta pencereler açılarak havalandırılmalıdır.

Dış ortamdan temiz hava alan havalandırma sistemleri kullanılmalı, havalandırma sistemlerinin bakımı ve filtre değişimleri üretici firma nerileri doğrultusunda yapılmalıdır. Araç içi sık sık havalandırılmalıdır.

Araçlar yolcu kullanımlarından sonra diğer yolculara hizmet verilmeden önce sefer aralarında uygun bir şekilde temiz hava ile havalandırılmalıdır.

Ayrıca Şehirler arası otobüs, tren vb. yolculuklarda daha sık mola verilerek otobüsün 15 dakika havalandırılması sağlanabilir.

Otobüslerde yedek Őoförlerin uyuma alanının havalandırması her Şoför değişimi öncesi 15 dakika temiz hava akımı sağlayacak şekilde yapılmalıdır. Bu alan su ve sabun/deterjanla temizlenmeli ve havalandırıldıktan sonra kullanılmalıdır. Burada kullanılan malzeme kişiye özel olmalıdır.

Bilet satışı veya ulaşım kartı bakiye yüklemesi için mümkünse mobil uygulamalar veya kredi kartları kullanılmalıdır. Yolcular deme terminalini kullanır ve dokunurlarsa hemen arkasından %70'lik alkol ile temizlenmelidir.

Çalışanlara Yönelik Alınması Gereken Önlemler

SIRA NO	SORULAR	EVET	HAYIR	AÇIKLAMA
1	COVID-19 temaslı takibinin yapılabilmesi için çalışanların çalışma düzenleri kaydedilmelidir			
2	Çalışanların el hijyenine dikkat etmesi sağlanmalıdır. El hijyenini sağlamak için, eller en az 20 saniye boyunca su ve sabunla yıkanmalı, su ve sabunun olmadığı durumlarda alkol bazlı el antiseptiği kullanılmalıdır. Antiseptik içeren sabun kullanmaya gerek yoktur, normal sabun yeterlidir.			
3	Çalışanlar (yardımcı personel, muavin vb.) kuralına uygun maske takmalı, maske nemlendikçe ya da kirlendikçe değiştirilmeli, değiştirilmesi öncesinde ve sonrasında el antiseptiği kullanılmalıdır.			
4	Eldiven kullanımı yalancı güven hissi oluşturarak COVID-19 bulaşma riskini arttırabileceği için kullanılmamalıdır.			
5	Makinist, şoför, kaptan gibi aracı kullanan çalışanlar araca biniş ve inişlerinde maske takmalıdır. Seyahat sürecinde araçta oturdukları alan yolculardan ayrı ise maske takmayabilirler. Araç sürücüleri, trenlerde makinist odası, otobüslerde şoför mahallini yolculardan ayıran şeffaf bir ayırım/bariyer (görüntüyü etkilemeyen, kaza durumunda kişiye zarar vermeyen malzemenen, acil bir durumda diğer personelin şoförle irtibatını sağlayacak fermuarlı, naylon vb. benzeri bir malzeme) vb. olursa bulaşma riski olmayacağından maske takmayabilirler.			
6	Çalışanlar araca bindiklerinde alkol bazlı el antiseptiği veya en az %70'lik alkol içeren kolonya kullanılmalıdır.			
7	Çalışanlar dinlenme zamanlarında en az 1 metrelik sosyal mesafeyi korumalı ve maske takmayı sürdürmelidir.			

Yolculara Yönelik Alınması Gereken Önlemler

SIRA NO	SORULAR	EVET	HAYIR	AÇIKLAMA
1	COVID-19 temaslı takibinin yapılabilmesi için şehirler arası seyahatlerde yolcuların isimleri, iletişim bilgileri kaydedilmelidir.			
2	Terminalerde, metro istasyonlarında, peronlarda vb yolcular, aralarında sosyal mesafe kurallarına dikkat ederek (en az 1 metre aralıklarla) düzenli sıra			

	oluşturmalıdır. Kalabalık oluşturmamaya özen gösterilmelidir.
3	Yolcular, araca sıra ile sosyal mesafe kurallarına (en az 1 metre) uyarak binmelidir ve araç içerisinde sosyal mesafe kurallarına uymaya özen göstermelidir.
4	Ateş, öksürük, burun akıntısı, solunum sıkıntısı belirtileri olan, COVID-19 tanısı alan veya temaslı olan araca alınmamalıdır. Tıbbi maske takılarak sağlık kurumuna yönlendirilmelidir.
5	El hijyenini sağlamak için, eller en az 20 saniye boyunca su ve sabunla yıkanmalı, su ve sabunun olmadığı durumlarda alkol bazlı el antiseptiği kullanılmalıdır. Antiseptik içeren sabun kullanmaya gerek yoktur, normal sabun yeterlidir.
6	Yolcular seyahat boyunca kuralına uygun maske takmalı, maske nemlendikçe ya da kirlendikçe değiştirilmeli, değiştirilmesi öncesinde ve sonrasında el antiseptiği kullanılmalıdır
7	Yolcular araca bindiklerinde alkol bazlı el antiseptiği veya en az %70'lik alkol içeren kolonya kullanılmalıdır.
8	Oturma düzeni genel olarak kişiler arasında en az 1 metre mesafe olacak şekilde yapılmalıdır. Oturma düzeni yüz yüze gelecek şekilde karşılıklı olmamalı, çapraz oturma olmalıdır. Tekli koltuk ve koridordan sonra ikili koltuk olan araçlarda tekli koltuğa bir kişi, ikili koltuğa pencere kenarına bir kişi oturması sağlanarak sosyal mesafe korunmalıdır.
9	Eşler ve 20 yaş altı aynı soyadını taşıyan çocuklar yan yana seyahat edebilirler. Bir aile için satışı yapılmış yan yana oturlan koltukların ön ve arka sırasındaki koltuklarda, cam kenarına tekli oturma sağlanacak şekilde bilet satışı yapılır
10	4 kişilik kompartmanlarda ve pullman bölümlerinde anne, baba ve çocuklardan oluşan ailenin bir arada oturmasına müsaade edilir. Aynı hanede yaşayan erişkin kişiler ise sosyal mesafe korunarak 2 kişi olacak şekilde yolculuk edebilir. Diğer durumlarda kompartmanlarda tek kişi yolculuk etmelidir.
11	Bakıma ihtiyacı olan kişilerin ve çocukların aileleri ile seyahati sırasında sosyal mesafe şartı aranmamalıdır.
12	Yolcuların çalışanlarla temasının minimum olmasına özen gösterilmelidir
13	Kısa süreli (2 saat) seyahatlerde su dışında bir şey yeme içme yapılmamalıdır.
14	Trenlerde yemek vagonu kapalı olmalıdır.

Uzun seyahatlerde (2 saatin üzerinde) ambalajlı kumanya şeklinde yiyecek içecek servisi yapılabilir. Su/çay/kahve içilirken, maske çıkarılacağı için mesafe en az 1 metre olacak şekilde (tercihen 2 metre) oturma ve/veya yeme-içme düzenlemesi yapılmalıdır.

15 Yeme içme öncesi ve sonrası kişisel hijyen kurallarının uygulanmasına imkan veren düzenlemeler yapılmalıdır. Baharat, kürdan, tuz, kaşık, çatal, bıçak, bardak vb. malzemelerin tek kullanımlık olacak şekilde sunulması sağlanmalıdır. İkramların dağıtımı sırasında kişisel hijyen kurallarına uyulmalı ve maske takılmalıdır.

16 Yolcular birbirine yiyecek içecek ikramı yapmamalıdır.

17 Kulaklık dağıtımı yapılacaksa kişiye özel olmalı ya da yolcular kendilerine ait kulaklıkları getirmelidir.

RAPOR

İş Bu rapor .././2020 tarihindefirmasında yapılan Covid 19 sonrası normalleşme sürecinde yapılması gerekenler soru listesinde tanımlanan bulgulara istinaden hazırlanmıştır.

Not 1: Raporda tanımlanan uygunsuzluklar, eksikliklerin tamamlanması sonrası kararlaştırılan tarihte tekrar denetim gerçekleştirilecektir.

Not 2:Gözlemler uygunsuzluk olmayıp iyileştirilmesi kuruluş için olumlu olacak faaliyetleri tanımlamaktadır.

Denetçi Notu :

Uygunsuzluklar :

Gözlemler :

Sonuç :

Belgelendirme Kuruluşu Yetkilisi